

TORONYIRÁNY

XVIII. 3.

2024. január 21.

SZEGEDI KATOLIKUS ÉRTESETŐ A GLATTFELDER ALAPÍTVÁNY GONDOZÁSÁBAN

Évközi 3. vasárnap

Isten Igéjének vasárnapja

Január 25. Szent Pál apostol megtérése, Pál fordulása

Az evangélium az örömhír. Annak a bejelentése, hogy Isten országának minden kegyelme itt van. Az Isten országát a hitben lehet felismerni, s a hit egyúttal megadja a benne való részesedést. De hinni Jézusnak kell, nem pedig saját hagyományainknak és előítéleteinknek. Amit ő hirdet, az örömmel töltheti el az embert. Arról győz meg, hogy Isten, mint atya irgalmában üdvösséget szerez az embernek, s megad minden segítséget az üdvösség elérésére. A hit felismerés és elfogadás. Jézus azt akarja, hogy a hitet az ő tanúságtétele alapján fogadjuk el. Ezért viselkedik úgy, mint próféta, mint isteni küldött. Igazolja magát szent életével, az isteni titkok ismeretével, csodáival és jövődöléseivel. Aki hisz benne, az elfogadja őt az Isten országa közvetítőjének, sőt azonosítja magát vele. A benne való hit majd a feltámadása után lesz teljes. Akkor már nyilvánvaló lesz, hogy az üdvösség őbenne valósult meg, s hogy ő valóban osztogathatja azt az örök életet, amelyet már birtokol.

Az első felhívástól kezdve érezni lehetett Jézus nagyságát és jelentőségét. Isten nevében szólt, de úgy, hogy egészen azonosította magát küldetésével. Úgy is mondhatjuk, hogy őbenne saját küldetése testesült meg. Ezért egész megjelenése, minden szava és tette felhívás, hogy az ember gondoljon a Teremtőjével való kapcsolatára és tisztázza függését. Aki megismerte és elfogadta őt, az meggyőződött, hogy benne a Fiú jelent meg, mint az Atya üzenete, ezért a hitben mindig benne van az atyai leereszkedésnek az átélése is.

Gál Ferenc

A szentmise olvasmányai

- Jón 3,1-5.10** Jónás próféta felhívására a niniveiek bűntöt hirdettek, bűnbánatot tartottak és megtértek.
- 1Kor 7,29-31** Pál apostol arra figyelmezteti a korintusiakat: annak tudatában rendezkedjenek be földi életükben, hogy végső céljuk, hazájuk nem itt van.
- 3. Mk 1,14-20** Jézus megkezdte nyilvános működését és meghívja követésére első tanítványait, a későbbi apostolait.

Az első követők

A tanítványok meghívása Jézus nyilvános működésének első cselekvése. Tanítványait maga mellé veszi, és az evangélium végéig szinte mindig mellette is lesznek. Ez a négy tanítvány, Simon és András, Jakab és János különösen is közel lesz hozzá. A „maga mellé” helyett természetesen azt is mondhatnánk, hogy „maga után” hívja őket – a tanítvány helye a mester mögött, a mester nyomában van, s ezt az útját akkor is folytathatja, sőt akkor is folytatnia kell majd, amikor a mester már nem jár előtte fizikai értelemben. A következő események azonban közvetlenül folytatják a meghívás elbeszélését: Jézus most már nincs egyedül, belépett a tanítványok életébe, városkájába, ahol első csodatetteit is végbeviszi majd (1,21-34).

Jézus a „Galileai tengernél” jár (thalassza Galiliasz). Valószínűleg szimbolikus értelmű, hogy Márk „tengernek” mondja a mintegy 21 km hosszú és 12 km széles édesvízű tavat: Jézus és a tanítványok többszöri átkelése a vízen talán az evangéliumnak a zsidó világtól a pogányok felé ívelő útját jelzi előre. A tó többféle elnevezése jelzi a partján élők gazdag hagyományát és sokféleségét. Nevezik „Tibériás tavának”, mivel Kr. u. 20 körül Heródes Antipász építtette fel, illetve Tiberius császárról nevezte el a környék legjelentősebb hellenista városát. Mondják Genezáreti-tónak, amelyet az ószövetségi Kinneret elnevezésből, illetve a megfelelő Genezar városka nevéből (1Mak 11,67) eredeztetnek. A tó már az ókorban is ismert volt halászatáról (vö. Strabón, Geographika XVI,2,16; Josephus Flavius, Ant. II.21), amely sokak megélhetését biztosította. A tónál járva Jézus „megpillantja” (eiden – 1,16.19; vö. 2,14) Simont és testvérét, Andrást. Feltűnő, hogy a 3,16-ig, a tizenkettő felsorolásáig Márk újra meg újra a Simon nevet használja, míg azután (a 14,37 kivételével) mindig a „Péter” név szerepel majd. A zsidó történelemben és az akkori zsidóságban közismert Simon névhez képest András neve viszonylag ritka (jelentése: „bátor, hősiesség, férfias”). A két testvér éppen „hálót vet”. Valószínűleg a halászat legegyszerűbb formájáról van szó, amelyben a parton álló halász a sekély parti vízben meglátott halra nehezkéssel ellátott, s ezért a halra mintegy ráereszkedő hálót dobott. Márk rá jellemző módon kissé fölösleges hozzátétellel kiegészíti mondandóját, s hátravetett mondatokkal jelzi, hogy a testvérek halászok (halieusz) voltak.

A 17. versben Jézus felszólítása Simonhoz és Andrásához megtöri a kijelentő mondatok sorozatát, amelyekkel egyébként az elbeszélő leírja ezt a történetet. Jézus szavai nem tűnnek halasztást. A deute határozószó nem udvariaskodó lehetőséget, hanem sürgető felszólítást jelent, amellyel a megszólaló szinte magával ragadja a megszólítottat (talán a magyar „gyerünk” adja vissza a jelentését). Az opiszó mou – „mögöttém, mögém” kitétel talán arra emlékeztet, hogy a zsidó rabbikat tanítványaiknak követni illet, néhány lépéssel mögöttük haladva. Az elbeszélés keretének megfelel a halászatra épülő újabb metafora a 17. versben: Jézus azt ígéri, hogy Simont és Andrást „emberek halászává” teszi, „alakítja”. A halászatra vonatkozó átvitt értelmű képek az Ószövetségben inkább fenyegető tartalmúak, Isten ítéletére vonatkoznak, amellyel mintegy elfogja az előle menekülő bűnösöket (vö. Jer 16,16; Ez 29,4-5; Ám 4,2 stb.) Az a tapasztalat, amelyet Jézus fokozatosan közvetít a tanítványoknak, amellyel átalakítja őket magukat is, újraértelmezi a halászatot. A tanítványok eddigi tevékenysége csak előképe lehet annak, amit Jézussal együtt tesznek majd. A mindennapi munka a megélhetést szolgálja, míg az „emberhalászat” a világ zavarosából kimentettek javát. A háló mindenféle halat összefog (vö. Mt 13,47-50), így az evangélium szellemében dolgoznak is mindenféle emberre nyitottnak kell lennie, ámde szembe kell néznie azzal, hogy az „országba” nem lehet minden válogatás nélkül bejutni. Jézus „pillantása” új, a teljes személyt érintő kapcsolatot hoz létre. Ezt jelzi, hogy az addig ismeretlen halászbembereket követésére hívja, és azok majd engedelmeskednek is neki. A kezdeményezés Jézustól indul ki. Szavait nem indokolja, nem részletezi meghívása okát vagy célját, ezzel kezdettől fogva az események és személyek meghatározó urának mutatkozik. A követés tárgya önmaga, ahogy ajándékba is saját közelségét adja a személy szerint megszólított vállalkozóknak. Meghívásának különlegessége (az Ószövetségben ilyen nem volt), hogy egyszerre többeket hív, ezzel már most megkezdve a tanítványok közösségének, távolabb az Egyháznak az építését. Tanítványai számára nem jelöl ki programot, amelyet együtt meg kellene valósítaniuk, hanem saját cselekvésének folytatásaként egyetemes, mindenkire kiterjedő feladatot ígér. A meghívás Jézus hatalmát jelzi előre, a megosztott feladat pedig üdvözítő szándékát.

A 18. vers Simon és András reakcióját mutatja be. Leteszik, „otthagyják” a hálókat, követik Jézust. Az akoloutheó – „követni” ige Márk kedves kifejezése, amely Jézus tanítványaira jellemző. A követés Jézus „iskolájába” való beiratkozást jelent, ahogy a hellenista világban is ismert volt egy mester szellemi, erkölcsi, vallási értelemben vett követése. Az evangélium később azt is megmutatja, hogy elképzelhető olyan helyzet, amelyben a tanítványok fizikailag ugyan követik Jézust, látszólag „jó helyen” vannak, de a belsőjük, a szándékuk, az egész személyük szerint nincsenek egységben vele (vö. 10,32).

A 19-20. vers Zebedeus fiainak, Jakabnak és Jánosnak a meghívását beszéli el hasonló szavakkal, ámde mégis jellemző eltérésekkel. Jézus részéről nincs változás, az előzőhöz hasonlóan ő mozog, ő pillant meg, ő hív. A második testvérpár is halász, mint az első voltak, ámde most hálóikat rendezik, hogy majd újra megfelelő módon vethessék ki őket. A kép annyiban változik, hogy Jézus az újabb halfogásra indulókat téríti el szándékuktól. Nem pihenés közben, bizonyos mértékig melankolikus várakozásban, sőt nem is magányos, kissé szegényes halászat közben éri el őket az új útra szóló meghívás, hanem munkára készen, ráadásul kisebb halászcsoport tagjaiként. Amikor ugyanis Jézust követni kezdik, ők is elhagynak valamit, de immár nemcsak a hálót, hanem apjukat és a kis vállalkozás tagjait (miszthótosz – „béres”; vö. Jn 10,12.13), a gazdaság alapjául szolgáló hajókkal együtt. A halászok valószínűleg nem a galileai társadalom legszegényebbjai voltak, s közöttük is lehettek olyanok, akiknek a mindennapi betevőnél több jutott. Jézus hívása mindannyiuk életének új felelősséget, új értéket kölcsönzött.

Martos Levente

Valaki mondja meg, milyen az élet! (32.)

V. RÉSZ

Kirakózz...

...a sokszínű világgal

28. Rész az egészben

Naphimnusz

Mindenható, fölséges és jóságos Úr,
tied a dicséret, dicsőség és imádás,
és minden áldás,

Minden egyedül téged illet, Fölség,
és nem méltó az ember, hogy nevedet kimondja.

Áldott légy, Uram, s minden alkotásod,
legfőképpen urunk-bátyánk, a Nap,
aki a nappalt adja
és reánk deríti a te világosságodat.

És szép ő és sugárzó, nagy ragyogással ékes:
a te képed, Fölséges!

Áldjon, Uram, téged Hold nénién,
és minden csillaga az égnek,
őket az égen alkotta kezéd fényesnek, drága szépek!

Áldjon, Uram tégedet Szél öcsénk,
levegő, felhő, jó és rút idő,
kik által élteted minden alkotásod!

Áldjon Uram téged Víz húgunk,
oly nagyon hasznos ő,
oly drága, tiszta és alázatos.

Áldjon, Uram, Tűz bátyánk,
vele gyújtasz világot éjszakán,
és szép ő és erős, hatalmas és vidám.

Áldjon, Uram, téged Földanya nénién,
ki minket hord és enni ad
és mindennemű gyümölcsöt terem,
füveket és színes virágokat!

Áldjon, Uram, tégedet minden ember,
ki szerelmedért másnak megbocsát,
és, aki tűr gyötrelmet, nyavalyát!

Boldogok, akik tűnnek békeességgel,
mert tőled nyernek majd, Fölséges, koronát.

Áldjon, Uram, testvérünk, a testi halál,
aki elől élő ember el nem futhat!

Amik halálos bűnben halnak meg, jaj azoknak,
és boldogok, akik magukat megadták
te szent akarotodnak,
a második halál nem fog fájni azoknak.

Dicsérjétek az Urat és áldjátok
és mondjátok hálát neki

és nagy alázatosan szolgáljátok!

29. Irigylésre méltó összefogás

A fejlett, nyugati országok sokszor kérdezik, mit lehetne tenni a fejletlen, harmadik világbeli országokért. A következőkben arról írunk, hogyan lehetne javítani a nemzetek közti összefogást. Mindez azonban csak akkor jöhet létre, ha a megszabadítás kölcsönös. A szegényeket az anyagi és lelki szegénységtől, a gazdagokat az önzéstől kell megszabadítani.

„Nem azért kell gyűjteni, hogy mások megszabaduljanak a szűkségtől, ti meg bajba jussatok, hanem az egyenlőségért. Most az ő szűkségüket a ti bőségetek enyhíti, hogy majd az ő bőségük nektek szolgáljon szűkségekben segítségül, s így (a javak) kiegyenlítődjének. Az Írásban is az áll: >>Aki sokat gyűjtött, nem bővelkedett, aki meg keveset, nem szűkölködött.<<.” (2Kor 8,13-15)

1. Figyelj oda a szegény országok helyzetére! Gondolkodj másképp: ne tégy úgy, mintha a harmadik világ szegényei nem léteznének! Alapvető kötelességünk tájékozódni, érdeklődni és valós képet alkotni a világról, akár konferenciák, előadások alkalmával.

2. Ne legyenek nagy igényeid! Előbb gondolkozz, aztán cselekedj! Inkább csökkenteni próbáld szűkségleteidet, mint növelni! Szállj szembe az uralkodó fogyasztói szemlélettel! Ha a világon mindenhol olyan igényeik lennének az embereknek, mint a fejlett országokban, az környezeti és emberi katasztrófához vezetne. A legfőbb szabály: „Élj egyszerűbben, hogy mások egyszerűen élni tudjanak!” (Gandhi)

3. Ne félj mélyen a zsebedbe nyúlni, amikor a világ szegény országainak támogatásáról van szó! Ez a legegyszerűbb módja annak, hogy jóvátégyük a harmadik világ mértéktelen kifosztását.

4. Próbáld meg minél közelebről megismerkedni a harmadik világ helyzetével! Csak a személyes tapasztalat – amit ma már átélhetsz az úgynevezett szociális vagy szolidáris turizmus segítségével is – nyithatja fel a szemünket és tisztíthatja meg a szívünket az esetleges előítéletektől.

5. Fogadd szívesen a szegény országokból érkező bevándorlókat és segíts nekik beilleszkedni a társadalomba! Ma már mindenhol találkozhatunk ázsiaiakkal, afrikaiakkal. A segítségnek többféle formája is lehet: a megfelelő irodák felé irányítástól a személyes barátságig, a saját tulajdonunk, akár a házuk felajánlásáig.

6. Fogadj be egy szegény gyermeket, vagy segíts rendszeres anyagi, erkölcsi támogatással, vagy más módon! Egy szegény gyermek a család teljes értékű tagjává válhat, igazi gyermekünk vagy testvérünk lehet.

7. Támogasd a testvérközösségek és városok közötti kapcsolatot. Vannak olyan testvérvárosok, amelyek közt szoros segítő és támogató kapcsolat alakul ki.

8. Jelentkezz önkéntesnek a harmadik világ szegény országaiba!

9. Először saját környezetben tegyél meg mindent egy igazságosabb világ megteremtéséért! Dom Helder Cámara ezt válaszolta arra a kérdésre, hogy hogyan segíthetünk a szegényeken: „Próbálgatok megváltoztatni a társadalmat, amiben éltek!”

10. Ma már „világpolgárok” vagyunk. Globalizált világunkban minden összefügg: a kicsi kapcsolatban áll a naggyal és fordítva. Csatlakozz a harmadik világ érdekeiért küzdő mozgalmakhoz, mert ezek a mozgalmak felhívhatják országod vezetőinek figyelmét az ázsiai és afrikai országok helyzetére, és konkrét cselekvésre ösztönözhetik őket.

(Clodovis Boff)

(Folyt. köv.)

Luigi Guglielmoni – Fausto Negri

Vasárnapi jegyzet

Gondolatmetszetek

A benső időben a tartam az időkeretet kitöltő. Az a hang, amely bármikor megszólalhat. Mennyi lehetne a lélegzetség, ha egyszer úgy figyelne rá az ember, hogy új, meg új dallam születhessék.

Idő-meditációk, képmetszetek, látható és láthatatlan elszakíthatatlan kötelékében istenképiségünk biztosítja, hogy a dallam megmaradjon.

„Új esztendőben, új szívekkel” – mondja a népének, s ezzel a tartalmát jelzi a következő esztendő lehetőségének. Persze más a valóság képlete, az „új szív” bibliai (prófétai) kínálata még a fogalmában is nehezebb: elszakad egymástól a megélt világ és a belső, mintha már nem lenne értelme a transzcendens vonatkozásoknak. Önzés ma a privát érdem, jutalomként csak a materiális jöhet szóba. Kevesebben tudnak manapság nyugodtan aludni.

Strenarum dies, ajándékok napja – emlegetik XIII. századi okleveleink az év első napját, amikor városaink a királynak ajándékot adtak. Galeotto, a neves humanista elmondja, hogy a királynak ki-ki mestersége eszközeit mutatta be, mire a király aranyakkal válaszolt.

A középkorban szokáshagyomány volt ez az újesztendei gesztus, mai szimbolikájában felhívás kinek-kinek önmagára. A lélekben rejlő talentumok bármikor felszínre hozhatók, a közösség: a család, a nemzet javára. Meggondolandó, milyen gazdag lenne akár a legkisebb közösség is, ha ezek a talentumok összeadódnának. Egyszerű képlet, azért a legnehezebb. A kalendáriumot tallózó arra is felfigyel, hogy az újévet – a régiségben – leginkább gyermekek köszöntötték. Sorra kerültek a keresztszülők, és mind a rokonság. Az együttlét öröme elronthatatlan volt, az összefogás széttephetetlen. S már a gyerekekben, mintegy az ő „vezényszavára”. Ez a betlehemi üzenet lényege is: a bensőt irányító szeretet, amely ha formálissá válik, csak olvasható a boldog kívánság, s megszokottan hallható.

Az újesztendő igazi tartalmát Aquinói Szent Tamás így fogalmazta meg: „A boldogságot az Isten adja annak, aki keresi Őt.”

Felsorolhatók állatok, madarak – középkori jelrendszerből, hogy még világosabbá váljék a jókívánság erény-értéke: a királynak oroszlánt, sast kívántak: erősséget, fönnséget; „órálló uraknak” darut: becsületességet, éberséget; fiataloknak sólymot: a rossz megvetését; lelkipásztoroknak ércigtyót: magát Jézus Krisztust. Folytatni lehet, de alighanem az a legérdemesebb, ha mindenki megtalálja a maga jelét. Közben elmélyítheti, amit Szent Ágoston üzen: „Csak maradj meg a reménységben! Amit ugyanis nem látunk, azt nem reméljük. Ha pedig reméljük azt, amit nem látunk, várjuk türelemmel.”

† Tóth Sándor

hírek ..... információk

A keresztény egyházak részvételével ma kezdődő Ökumenikus Imahét az egységért, mely alap gondolata: „Szeresd Uradat Istenedet... felebarátodat pedig, mint saját magadat.” (Lk 10,27) szegedi programjai:

Január 21. vasárnap este 6 óra

Kálvin téri Református templom
Igét hirdet: Benyik György plébános

Január 22. hétfő este 6 óra

Székesegyház (Dóm)

Igét hirdetnek: Fekete Károly református püspök, Kondor Péter evangélikus püspök

Január 23. kedd este 6 óra

Evangélikus templom (Tisza L. krt. 16.)

Igét hirdet: Elek László jezsuita szerzetes

Január 24. szerda este 6 óra

Baptista Imaház (Hévezér u. 5/b)

Igét hirdet: Juhász András református esperes

Január 25. csütörtök este 6 óra

Szent Gellért templom (Tátra tér)

Igét hirdet: Imrényi Tibor ortodox lelkipásztor

Január 26. péntek este 6 óra

Kalkuttai Boldog Teréz Anya templom (Újszeged, Fő fasor 101.)

Igét hirdet: Kereskényi Sándor református lelkipásztor

Január 27. szombat este 6 óra

Szent Rozália-kápolna (Lechner tér 9.)

Igét hirdet: Cserháti Sándor evangélikus lelkipásztor

Január 28. vasárnap este 6 óra

Honvéd téri Református templom

Igét hirdet: Gyulay Endre nyugalmazott püspök

A hét folyamán összegyűjtött adományokkal a ferences szegénykonyha szolgálatát támogatják.

A Szeged-Csanádi Egyházmegye Gál Ferenc Egyetemének szegedi Teológiai Kara január 24-én 14 órai kezdettel nyílt napon várja a hitéleti tanulmányok iránt érdeklődőket. A Dóm tér 6. szám alatti épületben az érettségizetteket vagy érettségire készülöket tájékoztatják a kar oktatói és munkatársai a teológia, a katekéta-lelkipásztori munkatárs és a hittanár szakokról, a felvételi követelményeiről. A diplomások számára mesterszakokként választhatók a hittanár-nevelőtanár, a keresztény egyház- és művelődéstörténet, a pasztorális tanácsadás- és szervezettefejlesztés, valamint különböző szakirányú továbbképzések. További információk a www.gfe.hu oldalon érhetők el.

Keresztféléves hitéleti felvételi eljárást hirdet a Gál Ferenc Egyetem szegedi Teológiai Kara. Január 25-ig várják a jelentkezőket a katolikus teológus (osztatlan), hittanár-nevelőtanár (osztatlan és mesterszak) és katekéta-lelkipásztori munkatárs (alapszak) képzésekre. A jelentkezés közvetlen, belső alkalmassági felvételi teszttel jár, nem záró ok emelt szintű érettségi és nyelvvizsga hiánya, az MA-hoz bármilyen alapdiploma megfelel. Állami ösztöndíjas vagy alacsony díjas képzések, külföldi ösztöndíjak, keresztény közösség, személyes vezetés, nyelvtanulás, nyelvvizsga lehetőség várja a fiatalokat és diplomásokat Szegeden.

Január 18-án a Szegedi Dóm Látogatóközpontban mutatták be Serfőző Levente „Rongyosan az Isten előtt, Györgypál Albert vértanú pap élete” című könyvét. A nagyváradi egyházmegye egykori lelkipásztora 1914. június 28-án született Nagybecskerek mellett, Melencén. Trianon után a család Békéscsabán telepedett le. Teológiai tanulmányait a Szegedi Egyház-megyei Szemináriumban végezte, 1937. május 2-án a szegedi Dómban Glattfelder Gyula püspök szentelte pappá. 1937-43 között Orosházán szolgált káplánként. Ezt néhány hónapos nagyváradi szolgálat követte, majd 1943 januárjától a második világháború keleti frontján a 2. magyar hadsereg 108. kórházvonatán teljesített tábori lelkesítő szolgálatot. A szovjet Vörös Hadsereg bevonulása után, 1944. december 16-án őrizetbe vették és börtönre ítélték, ahol 9 hónapon át kínozták. Megromlott egészségi állapota miatt engedték ki. Élete utolsó hónapjait a Vincés nővérek által gondozott Szent József Szanatóriumában töltötte. 1947. július 19-én hajnalban hunyt el, a 2000-es évek eljén elkezdődött a boldoggá avatásának folyamata. A könyvet az iroda@kateketa.hu e-mail címen lehet megrendelni.

Ferenc pápa üzenete a béke 57. világnapjára (4.)

A mesterséges intelligencia és a béke

3. A jövő technológiája: maguktól tanuló gépek

Az, hogy egyes eszközök például képesek szintaktikailag és szemantikailag koherens szövegek előállítására, nem jelent garanciát arra, hogy megbízhatóak is. Azt mondják, hogy képesek „hallucinálni”, azaz olyan állításokat generálni, amelyek első pillantásra hihetőek, de valójában alaptalanok vagy előítéleteket erősítenek. Ez komoly problémát jelent, ha a mesterséges intelligenciát dezinformációs kampányokhoz alkalmazzák, a használatával álhíreket terjesztenek, ami a médiával szembeni bizalmatlanság növekedéséhez vezet. Az adatvédelem, az adatbirtoklás és a szellemi tulajdon néhány további terület, ahol a szóban forgó technológiák komoly kockázatot jelentenek, nem beszélve a visszaélészerű használat egyéb negatív következményeiről, mint például a diszkrimináció, a beavatkozás a választási folyamatokba, a mindenkit megfigyelő és kontrolláló társadalom kialakulása, a digitális marginalizáció és a közösségtől egyre inkább elszakító individualizmus erősödése. Mindezek a tényezők magukban hordozzák a konfliktusok szításának és a béke akadályozásának kockázatát.

4. A határok érzékelése a technokrata paradigmában

Világunk túl nagy, változatos és összetett ahhoz, hogy teljes mértékben megértsük és rendszerezzük. Az emberi elme soha nem lesz képes kimeríteni a gazdagságát, még a legfejlettebb algoritmusok segítségével sem. Azok ugyanis a jövőre vonatkozóan nem megbízható előrejelzéseket adnak, csupán statisztikai közelítéseket. Nem lehet mindent megjósolni, nem lehet mindent kiszámítani; végső soron „a valóság [...] az eszme felett áll”, és bármilyen nagy legyen is a számítási kapacitásunk, mindig marad egy rész, amelyet nem érhetünk el, amely ellenáll minden számszerűsítési kísérletnek.

Továbbá a mesterséges intelligencia által elemzett adatok nagy mennyisége önmagában még nem garantálja a pártatlanságot. Amikor az algoritmusok az információkból következtetéseket vonnak le, mindig fennáll a veszélye, hogy torzítanak és így reprodukálják annak a környezetnek az igazságtalanságait és előítéleteit, amelyből az információk származnak. Minél gyorsabbá és bonyolultabbá válnak, annál nehezebb megérteni, hogy miért is adtak egy bizonyos eredményt.

Az „intelligens” gépek végezhetik ugyan egyre nagyobb hatékonysággal a rájuk bízott feladatokat, működésük célját és értelmét továbbra is az emberek fogják meghatározni vagy jóváhagyni, akiknek megvan a saját értékrendszerük. Fennáll a veszély, hogy az egyes döntéseket meghatározó kritériumok homályosabbá válnak, hogy a döntésekért való felelősségvállalás eltompul és a fejlesztők kibújnak a közjó érdekében való cselekvés kötelezettsége alól. Bizonyos mértékig ennek a folyamatnak kedvez a technokrata rendszer, amely a gazdaságot a technológiához köti, a hatékonyságot tekinti prioritásnak és hajlamos figyelmen kívül hagyni mindent, ami nem kapcsolódik a közvetlen érdekeihez.

(Folyt. köv.)

Kiadja a Glattfelder Alapítvány

Felelős kiadó és szerkesztő: Kiss-Rigó László
Állandó munkatárs: Bábszki Zoltán, Borz Gergely,
Cserny Szilvia, Karsai Örs,
† Tóth Sándor

Címünk: 6720 Szeged, Aradi vértanúk tere 2.